

BIVAKI IN LEŽIŠČA

Kadar želimo ali pa moramo zaradi razmer preživeti krajši čas v naravi, si na preprost način uredimo bivak. Če pa imamo namen v njem tudi prespati, bomo zagotovo potrebovali tudi udobno ležišče.

Bivaki

Beseda izhaja iz francoske »bivouac« in pomeni nočno stražo ob tabornem ognju; taborjenje pod šotorom ali pod odprtim nebom, oziroma šotorjenje nasploh.

Bivake izdelujemo zato, da nas ščitijo pred dežjem, vetrom ali mrazom, pred prekomernim segretjem telesa ali pred živalmi. Osnovna naloga bivaka je torej ohranjanje normalne telesne temperature.

V mrazu in slabem vremenu poskrbimo za telesno temperaturo tudi z zadostno količino hrane (energija) in pitjem toplih napitkov ter s suho obleko in obutvijo pred spanjem. Bivak si navadno uredimo ob pitni vodi. Glede na možnosti in potrebe si lahko uredimo samo ležišče ali streho nad glavo, lahko oboje, včasih tudi ognjišče in druge pionirske objekte ... Upoštevati moramo higienske zahteve in varovati naravo, zato uporabimo čim več tega, kar leži po tleh in ne raste več. Če tega ni dovolj, se zatečemo k sekanju, vendar pazljivo izbiramo le suha drevesa in še to samo takrat, kadar ni drugega izhoda. Če si material izposodimo iz skladovnice, ga po končanem bivakiranju vrnemo na prvotno mesto. Najpomembnejše je, da ob koncu bivakiranja naravi vrnemo videz, ki ga je imela pred našim prihodom (vse smeti, tudi tiste, ki so ob našem prihodu že bile tam, pa lahko odnesemo s seboj!).

Bivakiramo lahko načrtovano ali nenačrtovano. Pri načrtovanem bivakiranju bomo pred odhodom na bivak poskrbeli za dodatno opremo: ležalno podlogo, spalno vrečo, bivak vrečo, šotorska krila ali celo šotor ..., pri nenačrtovanem pa bo vse odvisno od naše iznajdljivosti, znanja in spretnosti ter izkušenj.

Nenačrtovano bivakiramo takrat, kadar so nas k temu prisilile okoliščine: smo se izgubili, se je nekdo poškodoval, nenadno se je poslabšalo vreme (megla, sneg, nevihte ...), se je prehitro znočilo (slabo smo preračunali čas hoje) naletimo na ovire, zaradi katerih ne moremo nadaljevati poti, ali pa bi bilo nadaljevanje nevarno. V takih primerih navadno nimamo s seboj zgoraj naštetih opreme, zato si pomagamo s tistim, kar lahko poiščemo in uporabimo v naravi. Ko smo prisiljeni bivakirati v sili, imamo vedno na razpolago malo časa, zato si najprej dobro ogledamo okolico in izberemo najbolj primeren prostor.

Izbira terena

Vsi bivaki, grajeni na prostem, zahtevajo veliko več dela in s tem tudi časa, zato vedno poskusimo izkoristiti tisto, kar nam že lahko nudi vsaj delno zavetje, in to po

potrebi dodatno utrdimo ali dopolnimo: jame, votline, previsi, skalne stene, jarki, košata drevesa, grmovje, podrta drevesa ... Paziti moramo, da je mesto, ki smo si ga izbrali, varno (ni nevarnosti padajočega kamenja, plazov, zdrsa čez bližnji rob, poplav ...)

Kadar postavljamo bivak na prostem, pa pri izbiri prostora upoštevamo enake pogoje, kot pri postavljanju šotora:

- rahlo nagnjen teren (nagib 5%), da voda lepše odteka
- izognemo se dolinam, ker se v njih nabira voda
- izognemo se izpostavljenim mestom in grebenom ter vrhovom zaradi vetra
- izognemo se zeleni in bujni travi (znak, da je tu veliko vlage in insektov)
- vlažnost terena preizkusimo tako, da v tla zapičimo palico in preverimo, če je pod zemljo ilovica
- najboljša so suha, peščena ali prodnata tla s tanko plastjo zemlje in obrasla z redko travo
- izognemo se položnim obalam zaradi možnosti naraščanja vode, ki nas lahko poplavi (glede na gladino vode si poiščemo višji prostor)
- ne gremo pod drevje: osamljena drevesa so pogosto tarče strel, z vej dreves po dežju še dolgo kaplja ali se cedi smola in veter lahko odlomi kako suho vejo...
- poiščemo jaso ali rob gozda na prisojni – južni strani, v zavetrju
- če je mogoče, naj na bivak sije sonce le dopoldan
- zadnji – zaprti del je obrnjen proti vetru
- po možnosti v bližini pitne vode
- izognemo se stečinam divjadi

Glede na letni čas in razpoložljive naravne materiale, delimo bivake na letne in zimske.

Letni bivaki

Izdelujemo jih vse leto, ko ni snega, lahko pa tudi v snegu, le da jih takrat prekrivamo s snegom.

Pri strehi pazimo, da je dovolj strma (najmanj 45%), ogrodje pa mora biti dovolj trdno, da bo zdržalo vso težo strehe in po možnosti naslonjeno ob kaj nepremičnega.

Za ogrodje uporabimo lahko vsako močnejšo vejo ali deblo, skalno steno, ... za streho pa smrekove veje, lubje, dolgo travo, praprot, večje liste, rušo, ...

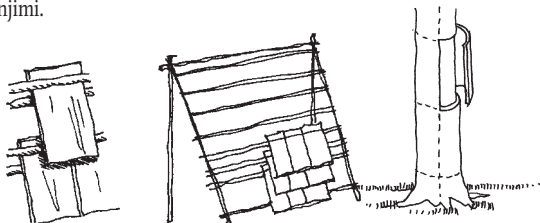
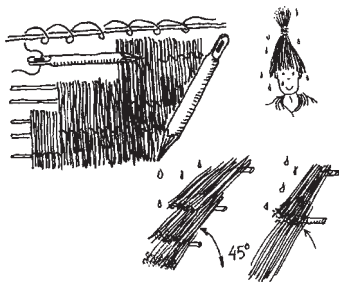
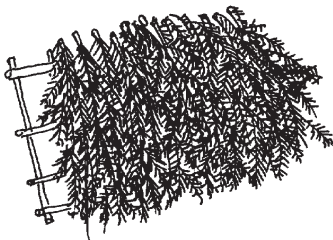
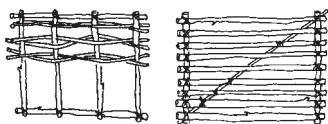
Uporaba različnih materialov in izdelava strehe

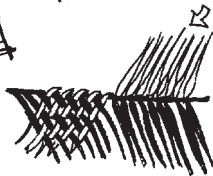
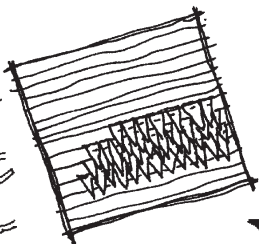
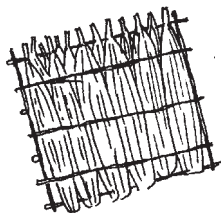
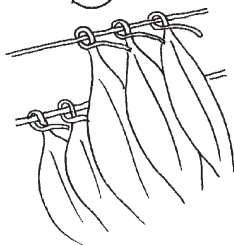
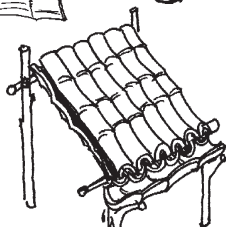
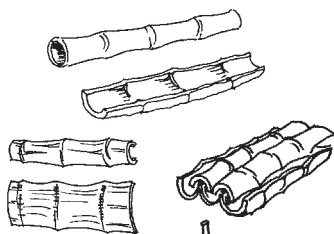
Ogrodje za streho najprej preplete-
mo s prožnimi in elastičnimi mladika-
mi (vejami), daljšo travo ali šibjem. Ko
je ogrodje trdno postavljeno na svojem
mestu, vanj vtkemo še več materiala ali
vej, ki bo preprečil dežju pot skozi:

- **smrekove veje** v debelini plasti vsaj 25 cm in naklona vsaj 45%. Zlaga-
mo jih tako, da vsak naslednji – višji sloj,
nekoliko prekriva prejšnjega – nižjega.
Pomembno je, da so veje obrnjene tako,
kot so rasle na drevesu in da jih ne obra-
čamo, sicer nam bo streha prepuščala
vodo.

- **slama ali dolga trava**, ki jo v svež-
njih ali šopih vtkemo oz. prepleteemo v
streho. Tudi tu pazimo, da zgornji sloj
prekriva spodnjega ...

- **brezovo lubje ali lubje drugih dre-
ves** narežemo vsakih 60 cm. Lubje olu-
pimo in razprostrimo, nato pa kose zla-
gamo tako kot strešnike. Zgornja vrsta
nekoliko prekriva spodnjo in je malce
zamaknjena, da se križajo robovi. Tudi
kose v isti vrsti prekrivamo med seboj,
da ni špranj med njimi.

- **bambus** najdemo predvsem ob naši obali in je zelo uporaben za različne namene: kot opora, za zlaganje plasti in dodelavo tal, strehe ali sten. Bambus prepolovimo po sredini in ga zlagamo tako, da so kraji z robom drug v drugem. S tem ni nikjer špranj, skozi katere bi pihalo ali deževalo.

- **lapuh ali druge velike liste** lahko pritrdimo s peclji ali pa jih upognemo čez ogrodje. Paziti moramo, da se med seboj dobro prekrivajo, in da so dobro pritrjeni. Večji kot so listi, lažje bo delo in boljša bo streha.

- **praprot** na sredini zarezemo in upognemo čez prečno vejo, nato pa prepletamo oba dela med seboj. Ta način je zelo zamuden, streha pa nam zato nudi boljšo zaščito pred vetrom in dežjem. Prepletanje zahteva tudi nekaj prakse in spretnosti.

Če imamo s seboj impregnirano platno, šotorsko krilo, kos polivinila ali astrofolijo ..., bomo to uporabili za streho namesto zgoraj naštetih materialov, ker bo taka streha boljša zaščita pred vremenskimi vplivi, izognili pa se bomo tudi velikim posegom in uničevanju narave!

Med letne bivake sodijo:

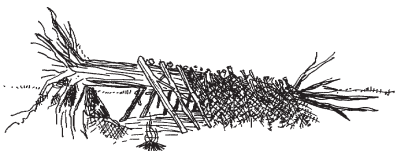
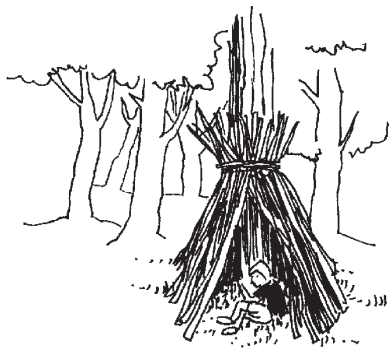
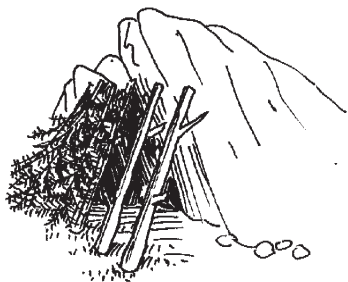
- **Jame, kaverne, rovi in podobno:** so že sami dobra zaščita pred vremenskimi vplivi, poskrbimo le še za ležišče in kurjavo – ogrevanje. V jami lahko tudi zakurimo, vendar nikoli ob vhodu, ker se nam bo dim kadil v notranjost. Kurimo vedno v zadnjem delu jame, da se dim dviga pod strop in gre ob stropu iz jame. Po potrebi lahko vhod zapremo z vejami ali kamenjem. Vedno preverite možnost padajočega kamenja v jami in pred njo, da vas ne zasuje ali vam zapre izhod. Ker je možnost, da v jami prebivajo živali, vedno vstopamo zelo previdno!

- **Talno zatočišče:** za »zidove« uporabimo kamenje, rušo in zemljo. Znotraj tega proti vetru zložimo opremo, za njo pa se usedemo s hrbtom proti vetru, ali pa si znotraj zidov uredimo ležišče in se pokrijemo z vsemi oblačili, ki jih imamo s seboj! Talnemu zatočišču po potrebi lahko dodamo tudi streho.

- **Zatočišče iz oblek:** iz 1 m dolgih palic – rogovil, naredimo ogrodje, na katero razprostremo oblačila, ki jih nato na tleh obtežimo s kamenjem, znotraj pa si uredimo ležišče.

- **Bivak v grmovju:** veje gostega grmovja na vrhu zvežemo skupaj, da nam bodo služile za ogrodje. Streho nato dopolnimo na enega od predhodno opisanih načinov.

- **Bivak ob skalni steni ali pod previsom:** na skalo z nasprotne strani naslonimo nekaj močnejših vej, iz katerih izdelamo ogrodje za streho. Nato vpletemo kritino na enega od možnih načinov. Ob skali lahko namesto tega zgradimo tudi dodaten zid iz kamnja.

- **Ob deblu rastočega drevesa:** če ima nizko raščene in dovolj dolge veje, jih upognemo in pritrdimo na tla (privežemo, obtežimo s kamni...) in to uporabimo za izdelavo ogrodja, na katerega prepletemo kritino za streho. Če drevo nima že samo dovolj vej, bomo daljše in močnejše veje prislonili in pritrdili ob deblo ter jih uporabili za ogrodje.

- **Ob podrtem drevesu:** na zavetrni strani deblo oklestimo, nato pa čez deblo prislonimo nekaj vej za ogrodje in vpletemo streho. Ležišče si pripravimo tesno ob deblu.

- **Ob polomljenem drevesu:** najprej preverimo, da drevo ne more pasti in se podreti, nato čez deblo naložimo nekaj dodatnih vej za ogrodje ter napravimo streho.

- **Ob koreninah izruvanega drevesa:** korenine in zemlja na njih so zaščita z ene strani, na drugi strani pa dodamo močnejše ogrodje, ki ga nato prepletemo s kritino za streho.

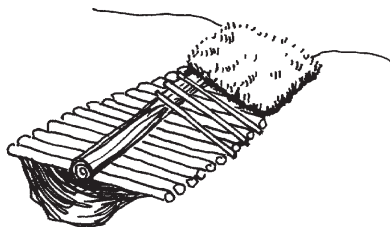
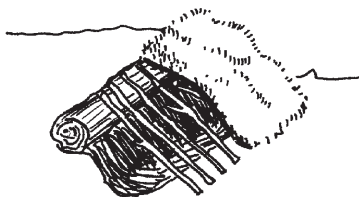
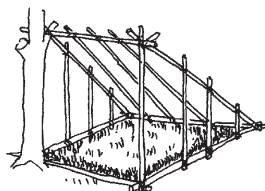
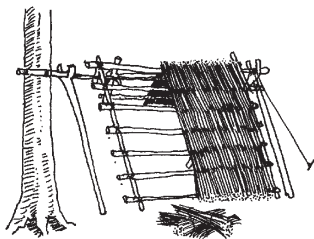
• **Strešni ali slemenski bivak:** ima postavljeno osnovno palico za sleme (npr.: med dvema drevosoma ali pa na prostem), na katero potem poševno pritrdimo še ostalo ogrodje, ga prepletemo in pokrijemo.

• **V jarku:** čez jarek položimo nekaj močnejših vej za podporo lažjemu brunu ali sušici, ki jo položimo čez veje. Na hlod z obeh strani naložimo tanjše veje, da dobimo naklon strehe, ki omogoča odtekanje vode in dodamo kritino.

• **Zemljanka:** je zahtevnejša oblika bivaka, ki ga postavimo za dolgotrajnejše bivanje in zahteva veliko časa. Teren na pobočju izravnamo z vkopavanjem, nato pa naredimo trdno ogrodje (bruna) čez izkopani del. Bruna nato prekrijemo z rušo (pod njo so lahko še folije iz umetnih materialov – PVC). Zemljanka je precej bolj vlažna od ostalih bivališč.

• **Vkopani bivaki:** so kombinacije zemljanke in ostalih oblik bivakov. V izkopanem pobočju postavimo bivak, ki je nekoliko manj vlažen kot prava zemljanka.

Gradnja, oz. izbira oblike zavetišča je odvisna od vremena, temperatur in časa oz. razpoložljivega materiala in orodja!

Zimski bivaki

V snegu je zavetje oz. ohranjanje telesne temperature še posebej pomembno, zato pazimo, da imamo na koži vedno suha oblačila ter s seboj dovolj hrane in tople pijače. Zelo dobra izolacija je tudi časopisni papir, ki ga najprej zmečkamo, nato pa si ga ovijemo okoli telesa med dve plasti oblačil. Na enak način si lahko ogrejemo tudi noge. Pozimi imamo vedno s seboj tudi kapo, ki jo imamo na glavi tudi med spanjem, ker skozi glavo telo izgublja največ toplote.

Gradnja zavetišča iz snega je dokaj enostavna in hitra, vseeno pa je smiselno izkoristiti zavetja, ki nam jih nudi že sama zasnežena pokrajina: luknje v snegu, pod drevesi (ob deblu ali pod vejo), snežni jarki, ...

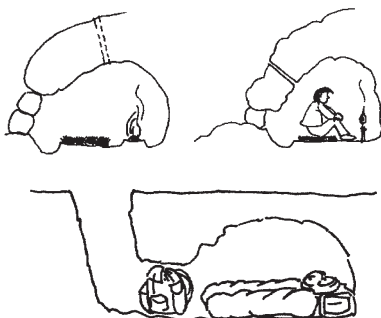
Prednosti snega pred ostalimi materiali sta predvsem neprepustnost za dež in veter ter dobra izolacija. V notranjosti se zrak hitro segreje, vendar pa moramo zaradi neprepustnosti obvezno poskrbeti za zadostno zračenje oz. ventilacijo, zato naredimo zračnik. Ustrezno prezračevanje preprečuje nastajanje strupenega ogljikovega monoksida in poskrbi za odvajanje ogljikovega dioksida in drugih plinov.

V vsakem snežnem zavetišču pred vstopom preverite prezračevanje, otresite sneg s čevljev in oblačil ter označite vhodni blok (tistega, s katerim ste zaprli vhod), da ga boste zjutraj lažje našli.

V snežnem zavetišču temperatura nikoli ne pade pod -10° , ne glede na zunanje temperature. Če v bivaku prižgemo svečo ali oljenko oz. zakurimo, pa se bo zrak še dodatno segrel, paziti moramo le, da se zaradi tega ne bo začel taliti sneg.

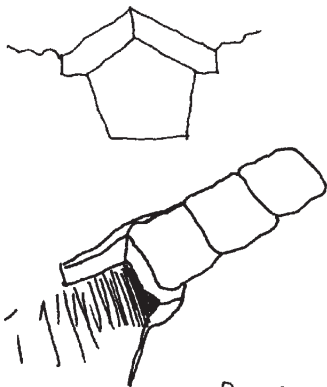
Ker so ta bivališča iz snega, moramo še posebej paziti, da jih ne delamo na plazovitih področjih in da niso preveč izpostavljeni soncu.

V snegu poznamo različne oblike zavetišč in tudi gradnje:

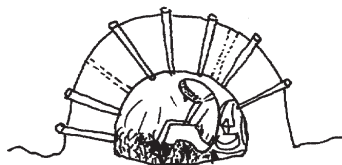
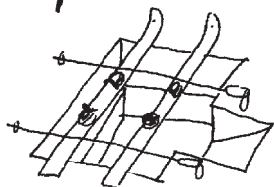

• **Snežna luknja:** izkopljemo luknjo oz. votlino v večjem kupu snega ali zabetu. Tla so narejena v treh nivojih: na najvišjem zakurimo, na srednjem je ležišče, v spodnjem pa se zadržuje mraz in imamo prostor za opremo. Vhod zapremo s snežnim blokom in ga označimo. V stropu od strani pustimo dve odprtini: ena je za dimnik, druga pa za prezračevanje!

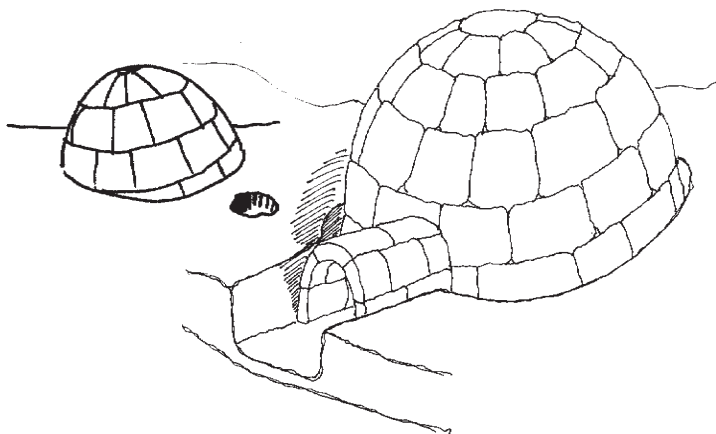
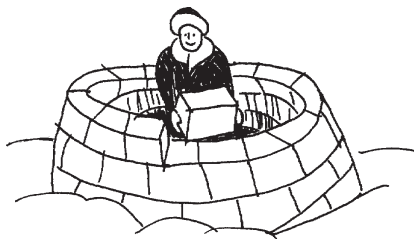
- **Snežni usek:** čez jarek ali luknjo v snegu lahko zložimo dve vrsti snežnih blokov tako, da jih naslonimo drugo na drugo (kot sleme), nato pa zapremo še stranski odprtini. Če je jarek ali luknja v snegu dovolj globoka, lahko čezno položimo smuči ali nekaj močnejših vej (kombinacija z drugimi materiali), nato pa s snežnimi bloki naredimo kritino. Tudi tu zgladimo špranje s snegom in pustimo zračnik ter uredimo ležišče, podobno kot pri ostalih.

- **Snežna kupola ali »QUINZI«:** je posebna oblika gradnje snežnega zavetišča. Na kup zložimo vso opremo in jo pokrijemo z vejami, nato pa čez vse namečemo plast snega, ki ga potepemo in zgladimo. Počakamo toliko časa, da sneg pomrzne, nato namečemo in zgladimo naslednjo plast in spet počakamo, da zamrzne ... Ta postopek ponavljamo toliko časa, dokler ni kup snega dovolj velik, da vanj po vsej površini zapičimo približno 60 cm dolge palice (kot ježek). Plast snega mora biti debela vsaj 1 m in pustiti jo moramo vsaj 1 uro, da se strdi. Nato na zavetrni strani izkopljemo luknjo za vhod in izvlečemo vso opremo ter odstranimo sneg iz notranje strani do konic palic, ki smo jih prej zapičili vanj. Naredimo še odprtino za zrak in dimnik ter zapremo vhod s snežnim blokom. V takem bivaku navadno sedimo, če pa je dovolj prostora, si uredimo ležišče tako kot pri prejšnjih.

- **Iglu:** Za postavitve igluja se odločimo

na zimovanjih v pogojih, ko je sneg zamrznjen tako, da iz njega lahko režemo bloke. Za gradnjo izberemo raven prostor. Zarišemo si krog premera približno 2 metra, kolikor bo tudi iglu visok. Če želimo, da bo v igluju več oseb, mora biti tudi krog večji. Sneg na tleh, kjer bomo zidali, najprej steptamo. Če tal ne moremo utrditi s teptanjem, odmečemo zgornjo plast mehkega snega ali pa celo odmečemo ves sneg do tal. Nato se lotimo rezanja blokov. Za rezanje blokov potrebujemo lopato. V kolikor nimamo lopate si pomagamo z žago, desko ali pa s smučmi. Bloki naj bodo dolgi 60–70 centimetrov, visoki 50 in debeli med 25–50 centimetri. Velikost je odvisna od snega. Manjše bloke bomo izdelali iz težjega snega. Ob začrtani krog najprej položimo spodnjo vrsto blokov. Pri tem bloke polagamo v spiralo (Eskimski iglu), ki se bo zaključila v vrhu igluja ali pa bloke polagamo v krogu (koničasti iglu). Vsaka vrsta je pri tem pomaknjena za 10–20 centimetrov navznoter. Bloki naj se medsebojno čim bolj prilagajo. Bloke zlagamo kot

opeke, tako da zgornji blok približno v sredini prekrije stik spodnjih dveh. Ob zidanju zgornje bloke pomikamo navznoter. Graditi je potrebno z notranje strani. Če želimo imeti v igluju več svetlobe in če imamo za gradnjo primeren blok ledu, si omislimo ob gradnji sten vgraditev »okna«, skozi katerega bo prihajalo nekaj več svetlobe. Največ težav bomo imeli pri polaganju zadnjih blokov. Graditelji bodo morali z notranje strani bloke podpirati z rokami. Zadnji (vezni) blok posebej natančno oblikujemo in previdno namestimo, saj bo le-ta s svojo težo zagotovil stabilnost kupole. Ko je kupola zgrajena, si izrežemo še vhod, ki naj ne bo višji od 60 centimetrov in naj bo zgoraj zaokrožen. Na vhod si prizidamo še vetrobran, ki bo varoval vhod. Pri gradnji vetrobrana kot nekakšnega tunela za vhod v iglu, uporabimo isto tehniko gradnje. Dobro je, če vetrobran gradimo z zavojem v levo ali desno, tako da veter ne piha naravnost v iglu. Ob koncu izdelamo še blok za zapiranje vhoda, tako da nam bo ponoči topleje in nam ne bo pihalo. Glavno delo je s tem končano. Iglu le še očistimo snega in zamašimo stike med bloki v kolikor tega nismo počeli sproti ob zidanju. Stene lahko tudi odebelimo in s tem povečamo toplotno izolacijo. Z notranje strani stene nato še zgladimo. Za udobnejše spanje si v igluju na mestu, kjer bomo imeli ležišča, namečimo smrekove veje, preko katerih lahko razprostremo še šotorska krila in armafleks. Za spanje v igluju se odločimo le dobro opremljeni, kar pomeni, da imamo tudi dobro spalno vrečo.

Kot zimski bival lahko uporabimo tudi različne oblike letnih zavetišč, kjer za streho uporabljamo sneg. Tudi pri vseh teh je pomembno, da pustimo luknjo za zrak in dimnik, ter da so tla v treh višinskih nivojih, če je mogoče.

Ležišča

Ljudje skoraj tretjino svojega življenja prespimo. Med spanjem si odpočijemo in nabereemo moči za nove napore. To je pomemben proces. Zato se tudi pri spanju v naravi potrudimo, da iz preprostega materiala, ki ga nabereemo v naravi ali prinesemo s seboj, pripravimo zdravo in udobno ležišče.

Najprej poskrbimo za zdravje. Ležišče moramo dobro zaščititi pred vlago in ga toplotno izolirati, da se med spanjem ne prehladimo. Če smo prenočevanje na prostem načrtovali, smo že s seboj prinesli dodatno opremo, ki nam bo služila za to: šotorsko krilo, armafleks ali kaj podobnega. Kadar na prenočevanje nismo pripravljeni, lahko z naravnimi materiali in različnimi načini izdelave ležišče ravno tako dobro pripravimo in izoliramo.

Za zdravjem je na vrsti udobje. Če spimo na tleh oziroma če podlaga ni dovolj mehka, je najbolje, da tla oblikujemo po telesu: izdobjemo del ležišča za boke in podložimo vzglavje zaradi ramen. Tako nas ne bo žulilo in obremenitev hrbtenice bo primernejša. Pomembna je še izbira prostora. Upoštevam enaka načela kot pri postavljanju bivaka (glej poglavje Bivaki).

Za pripravo ležišča lahko uporabimo različne naravne materiale: smrekove veje, listje, seno, slamo, praprot, les, kamenje, mah, mrežo ...

Pri pripravi ležišča v snežnem bivaku, je pomembna dobra toplotna izolacija med snegom in telesom, zato mora biti ležišče debelejšje.

Ležišča lahko gradimo na tleh, lahko pa jih dvignemo od tal. Dvignjena ležišča so boljše, ker so bolj suha in toplejša.

Ležišča na tleh

Poznamo različne načine in vrste talnih ležišč:

- **Navadno ležišče iz smrečja:** smrekove veje polagamo eno poleg druge v vrsto, vrste pa si sledijo od vzglavja proti nogam. Debelejši konci vej morajo biti obrnjeni proti vznožju, veje pa naj bodo položene tako, da bo lok veje obrnjen navzgor. Veje naj ne bodo daljše od pol metra in naj bodo čim bolj košate. Najprej položimo prvo vrsto vej pri vzglavju. Košati del vej iz druge vrste mora prekriti debelejšje veje iz prve in tako naprej.

- **Kanadsko ležišče iz smrečja:** je nekoliko zamudnejši način, vendar boljši. Ležišče je malce dvignjeno in zato bolj suho in toplo. Izdelamo ga tako, da 30 cm dolge smrekove vejice zapičimo v tla pod kotom 45°. Začnemo pri vzglavju in nadaljujemo priti vžnožju. Vejice morajo biti zapičene čim bolj na gosto. Ti dve ležišči sta dokaj mehki, spimo dvignjeni od tal, morebitna vlaga pa odteka stran. Kanadsko ležišče se pri premočnem dežju razmoči in razpade.

- **Iz vej listavcev, praproti in stelje:** ležišče pripravimo tako, da veje, praprot ali steljo zlagamo na enak način kot smrekove veje. Zavedati se moramo, da so listje, stelja in praprot manj primerna polnila za ležišče, ker se stisnejo, toploto slabo izolirajo, vpijajo vlago in so leglo žuželk (klopi!).

- **Sistem slojev na vlažnem zemljišču:** kadar so tla mokra ali vlažna, moramo za zaščito pred vlago uporabiti več slojev na ležišču. Na tla najprej zložimo plast kamenja ali prodnikov, nato naložimo plast vej oz. dračja, čez katerega razprostremo plast listja ali mahu. Temu sledi debelejša plast slame, sena ali trave, čez katero dodamo zadnjo plast iz resja, smrečja, lahko tudi perje ali krzno, če ga imamo na razpolago). To ležišče je zelo udobno in dobro izolirano.

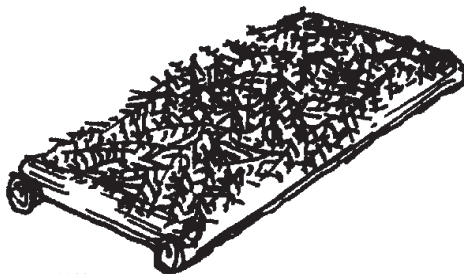
perje ali krzno
resje ali smerečje
mah in listje
veje ali dračje
kamenje ali prodniki

- **Seno:** je dobro polnilo za ležišče, če je suho. Najbolje je spati kar na seniku. Spanje na senu je lahko prijetno doživeti. Debelo plast sena pokrijemo z dvema šotor-kama, na šotorki naložimo drugo debelo plast sena in zlezemo vmes. Paziti moramo, da nam seno ne prodre do kože, ker so za nevajenega človeka občutki sila neprijetni (srbenje, alergija). Spimo oblečeni, natakemo si še kapuco, rokavice in nogavice ter

zadrtnemo vse odprtine med obleko in telesom. Še posebno pomembno je to v primeru, da nimate s seboj šotorskih kril. Če je mraz, si v seno raje izkopljemo rov. Zavedati se moramo, da je pri spanju na senu velika nevarnost požara, zato proč z vsakim ognjem. Svetimo si z baterijo. Bonton nam narekuje, da za dovoljenje vprašamo lastnika.

- **Slamnjača:** izdelamo jo tako, da veliko vrečo, ponavadi iz jute, napolnimo s senom, slamo, ličkanjem, suhim listjem ali steljo. Uporabljali so jo pred leti predvsem za dvignjena ležišča in za dobro izolirana ležišča na tleh. Vreča ima na sredini odprtino za vsakodnevno rahljanje.

- **Ladijski pod:** je najboljše talno ležišče, ker je zelo dobro izolirano, vendar je njegova izdelava težja in dolgotrajnejša. Na tla vzporedno položimo nekaj osnovnih brun ali sušic in jih pritrdimo. Na ta bruna nato pravokotno zložimo drugo plast brun, kot ladijski pod, drugo poleg druge. Ležišče nato prekrijemo s plastjo smrečja. (Na koncu vse skupaj pregnemo s šotorskim krilom, če ga imamo.)

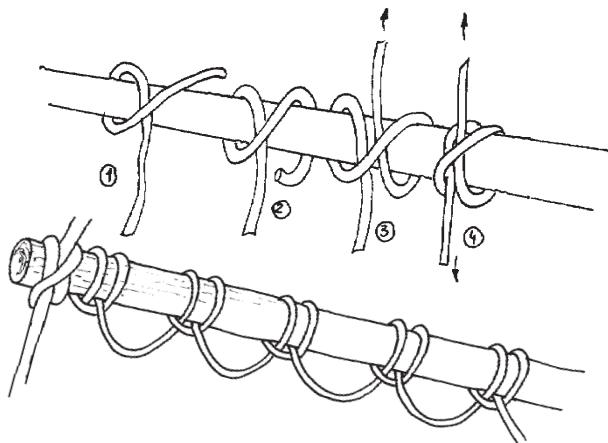

Dvignjena ležišča

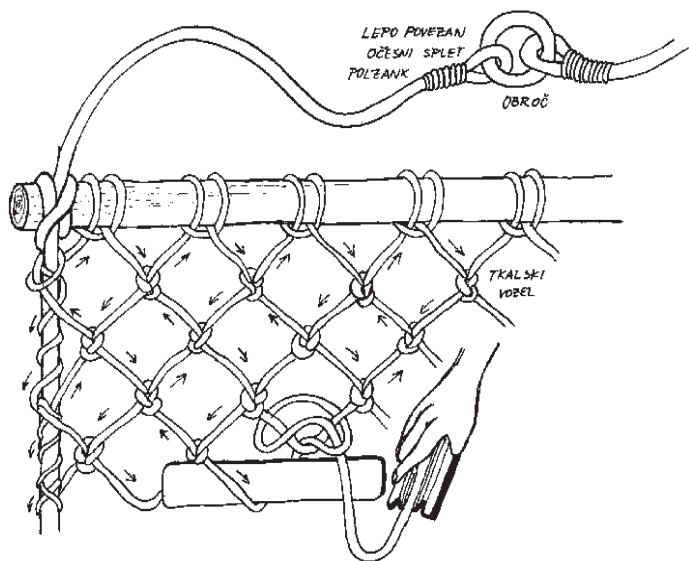
Dvignjeno ležišče si pripravimo, kadar imamo dovolj časa. Za spanje so udobnejša, ker nas bolje ščitijo pred vlago in mrazom iz tal. Za pripravo takega ležišča lahko uporabimo različne načine in materiale.

Med dvignjena ležišča spadajo:

- **Viseča mreža:** če imamo s seboj dovolj vrvice, jo lahko izdelamo sami. Potrebujemo dve palici ali drogova, nekaj metrov 12 mm vrvi za okvir in veliko tanjše vrvice za pletenje mreže. Poznati moramo tudi tkalski in vrzni voz in pripraviti merilno deščico, da bo mreža spletena enakomerno. Pletenje mreže: tanjšo vrvico z vrznih vozlov privežemo na levo nosilno vrv in vzdolž letve naredimo vrsto bičevih vozlov v enakomernih presledkih. Z uporabo merilne deščice odmerimo polovično višino zanke. Za začetek naslednje vrste naredimo najprej vrzni voz na desni nosilni vrv,

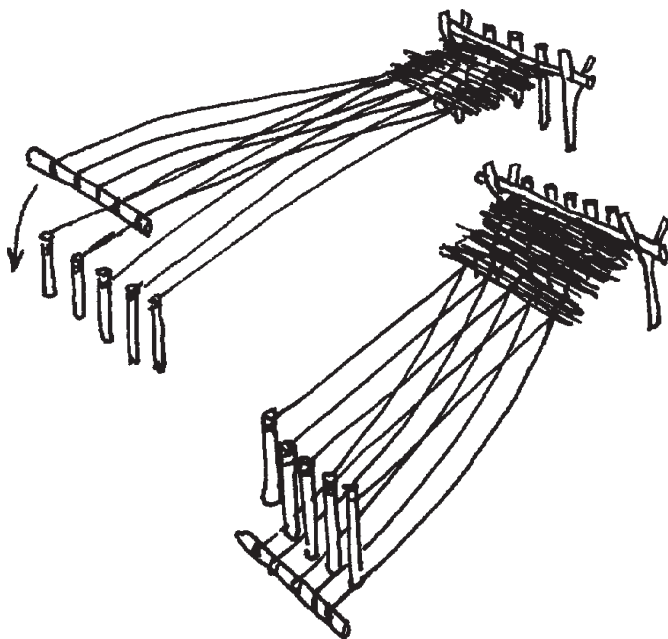

nato pa delamo celo vrsto tkalskih vozlov na zankah iz prejšnje vrste. Z merilno deščico merimo dolžino puščenih zank tako, da gornji rob deščice poravnamo z najnižjimi točkami polzank, ki smo jih naredili v prejšnji vrsti. Ko delamo vozle, mora deščica

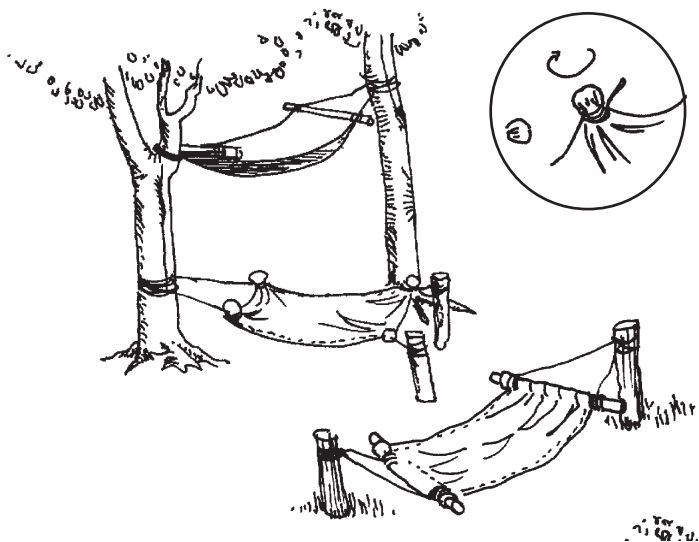

mirovati, zato vrvico speljemo najprej pred, šele nato pa za njo. Ko dosežemo levo nosilno vrvi, na njej naredimo vrzni vozel, nato pa nad njim še polzanko. Nato vrvico tesno ovijamo okoli nosilne vrvi, dokler ne dosežemo začetnega mesta za naslednjo vrsto. Naredimo vrzni vozel in nadaljujemo s pletenjem. Ko končamo zadnjo vrsto, naredimo vrzni vozel najprej na vrvi, nato pa celo vrsto na letvi. Zaključimo z vrznim vozlom na nasprotni vrvi.

• **Taborne statve:** na ogrodje napeljemo tanko najlonsko ali konopljino vrvico. Na ogrodje pritrdimo po dve vrvici na vsakih 15 cm, po vsej širini ležišča. Nato na drugi strani v tla na vsakih 15 cm zapičimo 0,5 m visoke palice in nanje privežemo po eno vrvico iz vsakega para, drugo pa privežemo na prečno palico, prav tako v razmaku 15 cm. Ležalnik spletemo tako, da na spodnje vrvice polagamo svežnje slame, praproti, suhe trave ali posušenih močvirskih rastlin ... Za vsakim svežnjem vrvice prekrizamo s tem, da prečko enkrat dvignemo, drugič spustimo, naslednjič spet dvignemo ... Vmes je včasih priporočljivo vrvice zavezati s tkalskim vozlom, da bo ležišče bolj trdno prepletano.

- **Platnen ležalnik:** platno ali šotorsko krilo napnemo čez trdno in dvignjeno leseno ogrodje, ali pa ga obesimo tako, da vse štiri vogale privežemo; npr na drevo, kole ...

- **Pograd:** naredimo ga lahko na različne načine. Potrebujemo močnejše nosilno ogrodje, ki ga gosto prepletemo z vrvico, ali na ogrodje tesno drugo do druge pritrdimo tanjše prečke. Lahko prepletemo tanjše in bolj žilave palice v mrežo, ali pa samo ovijemo in pritrdimo platno okoli njega (tako kot pri prejšnjem primeru).

